

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

Міністерство юстиції України

**Офіс Генерального прокурора
(до відома)**

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Статтею 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я є найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини і громадянина закріплено у Розділі II Конституції України та, відповідно до статті 22 Основного Закону України, не є вичерпними, гарантуються і не можуть бути скасовані.

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина, метою якого є:

захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України;

додержання та повага до прав і свобод людини і громадянина у відносинах, що виникають між юридичними особами публічного та приватного права, а також фізичними особами, які перебувають на території України, у випадках, передбачених окремим законом;

запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина або сприяння їх поновленню;

сприяння приведенню законодавства України про права і свободи людини і громадянина у відповідність до Конституції України, міжнародних стандартів у цій сфері.

Мною, у зв'язку із здійсненням на підставі статей 13 та 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод

людини і громадянина та захисту прав кожного на території України, виконанням функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання виявлено грубі порушення прав людини на захист від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності державної установи «Городищенська виправна колонія (№ 96)» (далі – ВК, установа), у якій на час відвідування НПМ утримувались 322 особи.

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Згідно з положеннями частини 3 статті 50 Кримінального кодексу України покарання не має на меті завдати фізичних страждань або принизити людську гідність.

Частиною 1 статті 8 Кримінально-виконавчого кодексу України серед основних прав засуджених визначено право на гуманне ставлення до них та на повагу їх людської гідності; засуджені не повинні підлягати жорстокому, нелюдському або такому, що принижує їх гідність, поводженню.

Під час здійснення 12 червня 2023 року відвідування установи, для виконання функцій національного превентивного механізму, групою НПМ на час відвідування сектору для осіб, засуджених до довічного позбавлення волі, у камерному приміщенні № 1 проживало 3 особи, у той час, як площа зазначеного приміщення складала 10 м².

Окрім цього, у зазначеному приміщенні встановлено ліжко одного із засуджених, довжина якого складала 1 метр 69 сантиметрів, замість встановлених Державними будівельними нормами 1 метр 90 сантиметрів.

У дисциплінарних приміщеннях сектору для тримання осіб у приміщеннях камерного типу ВК лава для сидіння розміщується на висоті близько 30 сантиметрів від підлоги, а металевий стіл на висоті близько 50 сантиметрів від підлоги. Таке облаштування місця для сидіння та столу не дозволяє користуватися ними за призначенням.

При відвідуванні гуртожитків відділень соціально-психологічної служби звичайних жилих приміщень встановлено, що умови проживання засуджених у деяких з них є незадовільними, належна вентиляція відсутня, в результаті чого на стінах та вікнах наявні пліснява та грибок.

В усіх камерах сектору для тримання осіб, засуджених до довічного позбавлення волі, встановлено надмірну заграбованість вікон, у результаті чого в камерах недостатньо природного освітлення, через що постійно увімкнено загальне освітлення.

В установі мають місце порушення права на приватність. Зокрема деякі приміщення вбиралень в установі не обладнано дверцятами.

Під час проведення конфіденційного спілкування до групи НПМ зверталися засуджені, які скаржилися на бездіяльність медичних працівників та ігнорування виказаних ними скарг на здоров'я, зокрема на те, що вони тривалий час не можуть потрапити на прийом до медичних працівників.

Зазначене свідчить про неналежну взаємодію працівників медичної частини № 96 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Волинській та Рівненській областях та працівниками ВК, що не забезпечує надання вчасної та якісної медичної допомоги засудженим.

Деякі засуджені в ході особистого спілкування заявляли, що їх робочий день розпочинається о 6 годині, а закінчується близько 19 години, таким чином його тривалість складає 13 годин на день та 65 годин на тиждень, а відповідні доплати не нараховуються.

Також у ході опитування засуджених, здійсненого за відсутності третіх осіб та за умов, що виключають можливість прослуховування чи підслуховування встановлено, що адміністрація установи працевикористовує засуджених на посадах працівників відділення господарчого обслуговування без оплати праці.

Так, зі слів працівників установи, у їдальні ВК працює 16 засуджених, з них отримують заробітну плату лише 6 осіб, решта працевикористовується відповідно до пункту 5 статті 118 Кримінально-виконавчого кодексу України без оплати праці.

Зі слів засуджених, робочий день таких працівників в годинному вимірі не відрізняється від тих працівників, які за свою роботу отримують заробітну плату.

Таким чином, період працевлаштування в установі робітникам, які працевикористовується відповідно до пункту 5 статті 118 Кримінально-виконавчого кодексу України без оплати праці, не буде включено до стажу роботи засудженого, який відповідно до статті 12 Закону України «Про пенсійне забезпечення» має бути не менше 25 років для призначення пенсій за віком.

Дефіцит фонду заробітної плати на утримання засуджених з господарчого обслуговування ВК потребує додаткового нормативного врегулювання з огляду на те, що наразі джерелом утримання засуджених господарської обслуги є кошти спеціального фонду установи тобто доходи, отримані від працевикористання

засуджених, та кошти з утримання із заробітку засуджених за комунально-побутові послуги.

У I півріччі 2023 року доходи від зазначених видів діяльності становили 288,6 тис.грн., а сума коштів, яка необхідна для оплати праці засуджених з господарського обслуговування ВК на 2023 рік, становить 1286,4 тис.грн (16чол*6,7тис.грн*12міс) та відповідно нарахування ЄСВ 283,0 тис.грн.

У порушення вимог пункту 3 розділу XX Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 28.08.2018 № 2823/5, камери для засуджених до довічного позбавлення волі не радіофіковані, що певною мірою обмежує можливість доведення засудженим законів та інших нормативно-правових актів, що визначають права і обов'язки громадян.

Таким чином, без нормативного врегулювання даного питання в установах виконання покарань буде продовжуватися практика залучення засуджених до робіт без оплати праці.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, обумовлених діями або бездіяльністю персоналу установи, а також приймаючи до уваги те, що:

відповідно до підпункту 2⁷ пункту 3 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 № 228, Міністерство юстиції України забезпечує контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та узятих під варту осіб,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення порушень, виявлених у державній установі «Городищенська виправна колонія (№ 96)», зокрема:

1.1. Опрацювати питання щодо приведення норм площі на одного засудженого у відповідність до вимог національних та міжнародних нормативно-правових актів;

1.2. Вжити додаткових заходів щодо створення належних умов для реалізації права засуджених на приватність та особистий простір;

1.3. Переглянути розташування лави та столу у дисциплінарних приміщеннях сектору для тримання осіб у приміщеннях камерного типу;

1.4. Опрацювати питання щодо належної роботи припливно-витяжної вентиляції в усіх житлових та підсобних приміщеннях установи;

1.5. Освітлення камерних приміщень сектору для осіб, засуджених до довічного позбавлення волі, привести у відповідність до вимог додатку Ж «Нормативні показники освітлення приміщень житлових будівель», ДБН

В.2.5-28:2018 «Природне і штучне освітлення», затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 03.10.2018 № 264;

1.6. Організувати та провести робочу зустріч з працівниками медичної частини № 96 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Волинській та Рівненській областях, на якій обговорити питання удосконалення взаємодії у наданні медичних послуг засудженим;

1.7. Переглянути практику реалізації права засуджених на оплачувану працю згідно із законодавством про працю. За необхідності підготувати та направити ініціативні листи до інших центральних органів виконавчої влади;

1.8. Опрацювати питання щодо радіофікації камер для засуджених до довічного позбавлення волі та розміщення на інформаційних стендах у відділеннях соціально-психологічної служби основних прав та обов'язків засуджених перекладених офіційними мовами Організації Об'єднаних Націй.

2. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних службових осіб до відповідальності.

Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого.

Звертаю увагу, що відмова органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, їх посадових і службових осіб від співпраці, а також умисне приховування або надання неправдивих даних, будь-яке незаконне втручання в діяльності Уповноваженого з метою протидії передбачають відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт за результатами відвідування державної установи «Городищенська виправна колонія (№ 96)» на 11 арк. в 1 прим.

**Уповноважений Верховної Ради
України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Хведчук Віталій (050)-967-95-51

